

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci vyřízení stížnosti Krajským úřadem Středočeského kraje

Ve zprávě o šetření jsem uvedl, že mám výhrady k několika tématům, kterými se Krajský úřad Středočeského kraje (krajský úřad) při vyřízení stížnosti pana A. (stěžovatel) zabýval. Ten si stěžoval na postupy a chování pediatřičky svého syna.

Vyzval jsem proto ředitele krajského úřadu (ředitel), aby se ke zprávě vyjádřil a seznámil mě s opatřeními k nápravě, která přijal.

A. Vyhodnocení vyjádření úřadu a navržená opatření k nápravě

Ředitel nesouhlasil s žádným z mých kritických závěrů a nepřijal žádná opatření k nápravě. Vydávám proto závěrečné stanovisko.¹

Řediteli navrhuji, aby seznámil s mými závěry pracovníky krajského úřadu, kteří vyřizují stížnosti ve zdravotnictví, a zavázal je, aby se jimi řídili.

B. Odůvodnění

Postupně shrnu jednotlivé závěry ze zprávy o šetření, pak obsah vyjádření ředitele a nakonec připojím své závěrečné hodnocení postupu krajského úřadu.

B.1 Zanedbávání dítěte, oznámení OSPOD a porušení lékařského tajemství

B.1.1 Závěr šetření

Krajský úřad se dostatečně nezabýval tématem zanedbávání dítěte. Měl více objasnit skutkový stav a do hodnocení celé věci zapojit nezávislého odborníka.

Protože se krajský úřad dostatečně nezabýval zanedbáváním dítěte, nemohl vyhodnotit ani to, zda oznámení orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) odpovídalo situaci a právní úpravě, a zda nebylo přehnané.

Jelikož se krajský úřad dostatečně nezabýval zanedbáváním dítěte, a tudíž nemohl vyhodnotit oznámení OSPOD, nemohl posoudit ani to, zda lékařka neporušila lékařské tajemství.

B.1.2 Vyjádření ředitele krajského úřadu

Podle ředitele se krajský úřad tématem zanedbávání dítěte zabýval v rozsahu svých zákonných kompetencí tak, aby mohl relevantně posoudit, zda oznámení OSPOD bylo důvodné a zda lékařka neporušila lékařské tajemství.

Nesouhlasí s tím, že by se krajský úřad vyhnul posouzení otázky, která spadá do jeho působnosti, a nepřihlédl ke všemu, co vyšlo najevo. Můj závěr považuje za zcela mylný.

1 Podle § 18 odst. 2 a § 19 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

Dokonce nabyl dojmu, že z mojí zprávy vyznívá, jako by krajský úřad jednal svým nesprávným postupem účelově, vůči čemuž se ohradil.

Ředitel připustil, že odkazy na konkrétní zákonná ustanovení použitá ve vyřízení stížnosti nemusely být zcela přesné. Nepřesnost však podle něj není podstatná z hlediska celkového posouzení věci. Stěžejní totiž je, že lékařka jednala z důvodu vážných obav o život a zdraví novorozence.

Můj závěr je podle něho nesprávný proto, že v dané věci nešlo o obvinění rodičů ze zanedbávání péče, nýbrž o zajištění ochrany dítěte s těžkou diagnózou. Závažnost stavu podtrhl uvedením konkrétních medicínských dat k dítěti a dodal, že lze jen těžko polemizovat, jak by se situace mohla odvíjet v případě, kdyby lékařka v této věci vůbec nejednala a u novorozence by došlo ke zdravotním komplikacím.

Ředitel se také vymezil proti návrhu na ustavení nezávislého odborníka. Tento krok považuje za bezpředmětný, neboť dostupná zdravotnická dokumentace nebyla natolik rozsáhlá a podrobná, aby mohl odborník učinit důvěryhodný závěr o zanedbávání dítěte.

Závěrem odmítl, že oznámení OSPOD mohlo být nástrojem pomsty zdravotnic vůči rodičům. Takové tvrzení považuje za subjektivní, nepodložené fakty, stavící zdravotnice do nespravedlivé pozice viníků.

Podstatou sdělení ředitele je obhajoba toho, že krajský úřad vyřídil stížnost správně. Zdůraznil, že lékařka zamýšlela především chránit život a zdraví novorozence, nikoliv postihnout rodiče.

B.1.3 Závěrečné hodnocení

Nejprve k argumentu, že lékařka jednala s dobře míněným záměrem, hodlala chránit dítě a nezamýšlela postihnout rodiče.

Podle mého názoru svým jednáním dosáhla téhož. Dítě vyhodnotila jako ohrožené na životě nebo minimálně na zdraví. Mimochodem tuto skutečnost v rámci šetření stížnosti nikdo nepotvrdil ani nevyvrátil, jednalo se pouze o domněnku.

Bylo zákonným úkolem krajského úřadu se pokusit právě tuto otázku objasnit. Proto jsem ho upozornil, že řádným neobjasněním skutkového stavu se posléze přirozeně vyhnul posouzení otázky, která spadá do jeho působnosti. A že v důsledku toho jím přijaté řešení neodpovídá okolnostem daného případu.

Ale zpět k ohrožení dítěte. Toho se měli rodiče dopouštět tím, že dítě nenechávali vyšetřovat tak, jak to odpovídá řádné péči o novorozence (ve smyslu lege artis). Lékařka svým oznámením beze všech pochybností vystavila rodiče do pozice zanedbávajících rodičů. Tento důsledek vznikl bez ohledu na její jakkoli pochopitelnou a oprávněnou motivaci chránit dítě.

Pokud jde o zjištění skutkového stavu a otázku případného ustavení nezávislého odborníka, krajský úřad nemusel čerpat jen z úsporné zdravotnické dokumentace

(mimočodem, v takovém případě nerozumím tomu, ze kterého důvodu krajský úřad nekomentoval ve vyřízení stížnosti nedostatečné vedení zdravotnické dokumentace). Krajský úřad mohl skutkový stav zjišťovat skrze dotazování lékařky a rodičů, jde-li o jednotlivé vyšetřovací preventivní úkony (žádanky, poukazy či jiná obdobná doporučení k nim). Krajský úřad však ve vyřízení stížnosti neuváděl, které úkony lékařka rodičům opravdu doporučila a které ne, a které případně rodiče neuskutečnili ani přes její doporučení.

Podezření z nečinnosti rodičů zčásti vyvracejí důkazy (zprávy z fakultní nemocnice X), že některá vyšetření skutečně provedli.

Podezření z nečinnosti lékařky naopak citelně potvrzuje její vlastní vyjádření zachycené jednou z nahrávek (o tom, že rodiče s dítětem nikam neposlala, protože ji iritují).

Mimočodem k této skutečnosti se krajský úřad dosud vůbec nevyjádřil.

Důslednější šetření stížnosti by bylo jistě náročnější a zahrnovalo by téměř až detektivní práci. Bez ní stížnost zůstane vždy jen v rovině neobjasněného skutkového stavu (v rovině tvrzení zdravotníků proti tvrzení stěžovatele).

Trvám na svém původním závěru, že se krajský úřad tématem zanedbávání dítěte nezabýval dostatečně, aby mohl důvěryhodně posoudit, zda oznámení lékařky pro OSPOD bylo důvodné (zda nebylo přehnané), a tudíž zda neporušila lékařské tajemství. Krajský úřad by se měl v obdobných případech v budoucnu snažit pečlivě a se vši vážností přistupovat k otázce možného zanedbávání dítěte a oznamování rodičů OSPOD.

Nyní k tomu, že podle ředitele z mojí zprávy vyznívá, jako by úřad svým postupem, který mu vytýkám, jednal účelově. Jediné místo, kde pro to nacházím opodstatnění, může být text „*vyhnul se tak posouzení otázky, která spadá do jeho působnosti*“. Text je výňatkem ze sborníku příspěvků tak, jak ho sepsal můj předchůdce JUDr. Otakar Motejl.² Připouštím, že citovaný výraz může vyvolávat dojem „záměrného jednání“. V posuzovaném případě však rozhodně nepodezírám krajský úřad, že by se chtěl vědomě vyhnout důslednému vyřízení stížnosti.

A konečně několik slov ke „mstivému záměru“ lékařky, neboť mi nezbývá, než svoji úvahu více rozvést.

Mstou je obecně míněn záměrně podniknutý čin, který má původ v negativních pocitech toho, kdo se mstí. Jeho cílem je způsobit druhému újmu či bolest jako odplatu. Jednání lékařky bez pochyb naplnilo první větu. Její negativní pocity zaznamenávaly audionahrávky poměrně zřetelně. Samozřejmě druhou část – záměr odplácet – již nikdo neprokáže.

² Zásada odpovědnosti. *Principy dobré správy*. Sborník příspěvků z konference dne 22. března 2006. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2025-08-28]; dostupné na <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

Ředitel uvedl, že jsem zdravotnice postavil do nespravedlivé pozice viníků. Dodávám možná nespravedlivé. Lékařka se však dopustila téhož – svým oznámením OSPOD rodiče postavila do možná nespravedlivé pozice zanedbávajících rodičů. Takový závěr je nezbytný pro důsledné posouzení stížnosti. Slovo „možná nespravedlivé“ potom dokládá právě to, že krajskému úřadu se nepodařilo dostatečně objasnit skutkový stav.

Chtěl bych uzavřít, že ve věci šlo o konflikt mezi lékařkou a rodiči, který nezvládly obě strany. Zdravotníci však budou v tomto směru vždy pod větším tlakem. Měli by totiž za každých okolností zůstat profesionály. Zůstat poněkud více „nad věcí“ než emocemi pohlcení rodiče, kteří toho mnohdy schopni nebudou.

B.2 Negativní reverz

B.2.1 Závěr šetření

Krajský úřad některé otázky týkající se negativního reverzu vyhodnotil neúplně či nesrozumitelně.

B.2.2 Vyjádření ředitele krajského úřadu

Řediteli není podstata mého závěru zcela srozumitelná. Upozornil, že krajský úřad ve vyřízení stížnosti reagoval na námitku stěžovatelů, že jim lékařka po odmítnutí vyšetření dítěte nenabídla písemný negativní reverz a vytvořila ho až po poradě s právničkou České lékařské komory. A že vyhodnotil, že nelze určit, kdy záznam o reverzu vznikl, resp. kdy ho lékařka do dokumentace zaznamenala. Krajský úřad uvedl, že v této otázce jde o tvrzení lékařky proti tvrzení stěžovatelů.

Dále zopakoval vyjádření krajského úřadu z vyřízení stížnosti. Jednak že pokud je reverz podepsán pouze zdravotníky a podpis rodičů chybí, jedná se o pouhý záznam. Že celá věc má trestněprávní rovinu, pokud by rodiče informovaný souhlas podepsali pod nátlakem, nebo dokonce pokud by zdravotníci podpis zfalšovali. Že poskytovatel zdravotních služeb musí respektovat informovaný souhlas rodičů i v případě, že jde o jedno ze základních a důležitých vyšetření novorozeneckých hochů. A že podpisem negativního reverzu přechází odpovědnost za zdraví chlapce na rodiče.

Ředitel vyzdvihl část z vyřízení stížnosti: „*A právě zde jsme konstatovali, že v této skutečnosti je možno spatřovat pochybení ze strany lékařky...*“ Dodal, že krajský úřad stěžovateli nastínil možnosti, jak v takové situaci postupovat (odejít k jinému lékaři, zrušit vyšetření, podepsat negativní reverz na místě).

Uzavřel, že krajský úřad vyhodnotil stížnost v tomto bodě jako důvodnou. Podle něj je z popsaného vyjádření krajského úřadu dostatečně srozumitelné, že negativní reverz „*není formálně bezvadný*“.

B.2.3 Závěrečné hodnocení

Abych se pokusil přiblížit podstatu svého závěru, ocituji zde vyřízení stížnosti krajského úřadu k danému tématu.

Poprvé se krajský úřad tématem zabývá na **straně 3** (jde o námitku stěžovatele č. 2.): *„Souhlasíme s tím, že poskytovatel musí při poskytování zdravotních služeb respektovat tzv. informovaný souhlas pacienta (v případě dětí jeho zákonných zástupců), a to i přesto, jedná-li se u chlapců o jedno ze základních a pro budoucí postup důležitých vyšetření. Odpovědnost za jeho neprovedení a případné následky pak přechází na zákonného zástupce, který by měl tento nesouhlas (negativní reverz) stvrdit svým podpisem. Zde je možno spatřovat pochybení ze strany lékařky, krajský úřad má však za to, že pacient má v případě nesouhlasu možnost od poskytovatele odejít, vyšetření zrušit, podepsat výše uvedený reverz na místě, potažmo se přeregistrovat k jinému poskytovateli apod.“*

Dále se krajský úřad tématem zabývá na **straně 7** (jde o námitku stěžovatele č. 8). Zde krajský úřad konstatuje, že skutkový stav je nejasný, protože tvrzení obou stran jsou v rozporu. Vysvětluje, že zápis lékařky bez podpisu rodičů je pouhým záznamem a rozebírá trestněprávní rovinu případného podvodu zdravotníků. Krom opětovného upozornění na nezbytnost podpisu reverzu rodiči (což už učinil na straně 3) krajský úřad neřešil „právní kvalitu“ (formální náležitosti) negativního reverzu.

V závěru vyřízení stížnosti (**strana 7 a 8**) krajský úřad již jen konstatuje důvodnost stížnosti *„v bodě provádění vyšetření přes nesouhlas rodičů“* a informuje stěžovatele, že poskytovatele poučí o správném přístupu k informovanému souhlasu. Opět nerozebírá, které všechny formální náležitosti negativní reverz lékařky nesplňoval.

Krajský úřad se krom nezbytnosti podpisu negativního reverzu rodiči nezabýval dalšími jeho zákonnými náležitostmi. V reverzu by např. mělo být jednoznačně čitelné, že lékař rodiče opakovaně poučoval o zdravotním stavu jejich dítěte a jeho rizicích. V něm musí být jednoznačně zřetelný záznam, že neprovedení daného vyšetření dítěte může vážně poškodit jeho zdraví (a jak), nebo dokonce ohrozit život. V tomto případě je otázkou, zda slova o „onkologické prevenci“ uvedená v záznamu lékařky, by zákonný požadavek splňoval (k tomu se krajský úřad nevyjádřil).

Ve vyjádření krajského úřadu lze najít pouze jediné jednoznačné sdělení k nezbytným náležitostem negativního reverzu, a to že musí být podepsán rodiči. Mimochodem vzhledem k tomu, že rodiče záznam lékařky nepodepsali (a nestal se z něj reverz), mohl ještě zmínit, že odmítnou-li rodiče reverz podepsat, postačí záznam lékaře o této skutečnosti.

Trvám na své původní připomínce, že mi ve vyjádření krajského úřadu chybí jasné sdělení, že záznam lékařky v dokumentaci pacienta, kdyby měl být považován za negativní reverz, byl formálně vadný. A v čem dalším krom podpisu rodičů vady spočívaly.

Pokud jde o *srozumitelnost*, v celém textu krajského úřadu se informace o pochybení lékařky poněkud ztrácejí. Krajský úřad konstatované pochybení relativizuje dalšími tvrzeními, která srozumitelnosti pochybení lékařky nic nepřináší (informace o důležitosti vyšetření pro dítě, přechod odpovědnosti v případě reverzu, trestněprávní

aspekty případného podvodu apod.). Případně ji naopak dokonce snižují (informace o tom, že rodiče mohli situaci řešit jinak). A když už krajský úřad pochybení konstatuje, hned vzápětí toto hodnocení relativizuje („*Zde je možno spatřovat pochybení ze strany lékařky, krajský úřad má však za to, že...*“).

To neznamena, že by měl krajský úřad ve vyřízení stížnosti uvádět pouze pochybení zdravotníků bez ohledu na širší souvislosti posuzované věci. Je jistě vhodné zmínit i míru odpovědnosti stěžovatele za vzniklý stav, pokud ji krajský úřad shledal. Případně další souvislosti, které jsou důležité pro celkový kontext. Nesprávný postup zdravotníka však musí být pro stěžovatele (a koneckonců i pro zdravotníka) zcela a jednoznačně patrný, nepřehlédnutelný a srozumitelný. **I v tomto případě proto trvám na svém původním závěru.**

Více ke srozumitelnosti úředních textů viz: <https://www.ochrance.cz/srozumitelne/>.

B.3 Pomoc lékařky při hledání nového pediatra

B.3.1 Závěr šetření

Krajský úřad měl zmínit, že pokud lékařka rodiče nabádala, aby si našli jiného pediatra, mohla jim ho pomoci zajistit.

B.3.2 Vyjádření ředitele krajského úřadu

Ředitel zdůraznil, že doporučení krajského úřadu, aby si stěžovatelé sami vyhledali lékaře odpovídajícího jejich představám, je logické a správné. Zdůrazňuje individuální odpovědnost rodičů, kteří by měli aktivně hledat pro své dítě lékaře „na míru“, tedy schopného respektovat jejich požadavky. Současně připouští, že u pacientů se specifickými požadavky může být nalezení vhodného praktického lékaře obtížnější. Upozornil, že ani pro samotné lékaře není snadné doporučit pacientovi jiného vhodného kolegu.

B.3.3 Závěrečné hodnocení

Souhlasím s krajským úřadem v tom, že volba lékaře hraje zásadní roli. Přístup pediatrů se často výrazně liší, zejména při péči o nejmenší děti. Rodiče obvykle pečlivě zvažují, komu své dítě svěří, a to především s ohledem na postoje lékaře k očkování i k dalším vyšetřením a postupům.

Pokud bychom měli dostatek, či dokonce nadbytek praktických lékařů pro děti, nevedli bychom tuto diskusi. Skutečnost posledních let je však opačná a zlepšení nelze očekávat ani v blízké budoucnosti. Počet dětských lékařů zůstává alarmujícím způsobem nízký, či se ještě snižuje, zejména v některých regionech. Možnost volby lékaře se v praxi často stírá nebo úplně mizí a rodiče musejí přijmout péči toho jediného, kdo je ochoten jejich dítě převzít.

Přesto trvá povinnost lékaře zajistit pacientovi navazující péči v případě ukončení dosavadního vztahu.³ Lékař proto musí vyvinout alespoň minimální úsilí a doporučit rodičům některého z kolegů v okolí. Tuto snahu nesmí opomenout, měla by být patrná i ze zdravotnické dokumentace.

I v tomto případě proto trvám na svém původním závěru. Krajský úřad by se měl při vyřizování obdobných stížností na tuto otázku zaměřit.

B.4 Nahrávání zdravotnic rodiči

B.4.1 Závěr šetření

Některá vyjádření krajského úřadu k nahrávání zdravotnic neodpovídají okolnostem daného případu.

B.4.2 Vyjádření ředitele krajského úřadu

Protože nerozumím vyjádření ředitele k tomuto bodu, cituji zde jeho text:

„V této souvislosti si dovolíme upřesnit, že jsme sice uvedli, že nám není zcela zřejmé, co stěžovatele vedlo k tomu, aby si průběh osobních návštěv i telefonické komunikace nahrával, ovšem s poukazem na skutečnost, že mj. z vyjádření [pediatricky] se bylo možno domnívat, že dosavadní spolupráce s touto lékařkou byla bezproblémová, a skutečně nám není znám předchozí způsob vzájemné komunikace, tedy nejen těsně po ambulantním porodu, ale i v době před jeho uskutečněním. Naše konstatování, že došlo k narušení důvěrného vztahu lékař–pacient, a tím k vyjádření jisté nedůvěry, tak nelze spojovat výhradně s předmětnými nahrávkami, ale jde o vyjádření obecné, kdy jsme ostatně shledali, že mezi poskytovatelem a manželi A. panují velmi napjaté vztahy, k čemuž velmi pravděpodobně nemohlo dojít ze dne na den, avšak z pohledu správního orgánu nelze přesně určit, kdy a za jakých okolností se názory obou aktérů začaly rozcházet.“

B.4.3 Závěrečné hodnocení

V citovaném vyjádření ředitele nenacházím odpověď na svoji připomínku, že krajský úřad měl především vyhodnotit, že si lékařka opatřila nesprávné informace k možnosti nahrávání zdravotníků pacienty (rodiči).

Důvod nahrávání není podstatný. V daném případě postačuje, že jím rodiče zjevně zamýšleli zpětně prokázat svá tvrzení, resp. nesprávný postup lékařky.

I v tomto případě proto trvám na svém původním závěru. Krajský úřad by měl při vyřizování obdobných stížností posuzovat postoj lékaře k nahrávání rodičů a hodnotit ho v souladu se zákonnou úpravou.⁴ Postojem lékaře míním jak jeho názor vyjádřený ve vnitřním řádu ordinace, nápisem či upozorněním v ordinaci či jakkoli jinak i názor převzatý (např. od České lékařské komory).

3 Ustanovení § 2 odst. 4 věty druhé Etického kodexu České lékařské komory.

4 Ustanovení § 88 odst. 1 a § 90 občanského zákoníku.

C. Výzva ke zjednání nápravy

Závěrečné stanovisko zasílám stěžovateli a řediteli krajského úřadu.

Ředitele žádám, aby mi do 30 dnů od jeho doručení sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě.⁵

Pokud ředitel nepřijme navržená opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudu považovat za dostatečná, vyrozumím nadřízený úřad.⁶ Také mohu případ zveřejnit (včetně jmen osob oprávněných jednat jménem krajského úřadu).⁷

Brno 25. září 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

5 Podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

6 Podle § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.

7 Podle § 20 odst. 2 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv a o ochránci práv dětí.